

Onderwerp

Vragen inzake bodemsanering en grondwatervervuiling van D66

Vragen van het lid **van Provinciale Staten**

mevrouw M. Lestrade-Brouwer, mevrouw T. Houtepen-Kunnen en de heer A. Gorter namens de fractie van D66 d.d. 10 maart 2005

Nummer

57/05

Bijlage(n)

-

1. Op 26 april 2004 heeft u laten weten dat er in Noord-Brabant 120.000 mogelijk vervuilde locaties aanwezig zijn; daarvan was de inschatting dat er 7.000 geheel of gedeeltelijk gesaneerd zouden moeten worden. Hoeveel van deze locaties moeten door de provincie worden gesaneerd?
2. Bij hoeveel van deze locaties is sprake van ernstig vervuild grondwater en in hoeverre wordt daardoor de watervoorziening in Brabant in gevaar gebracht?
3. Van welke instrumenten maakt u gebruik om de kosten van saneringen te beperken?
4. Leidt dit in de praktijk tot beperking van kosten; zo ja in welke mate?
5. Hoe bewaakt u de kwaliteit van saneringsplannen waar de provincie een verantwoordelijkheid heeft en heeft u daartoe uws inziens voldoende informatie beschikbaar?
6. Controleert u de uitvoering van alle saneringen en evalueert u deze?
7. Wat is uw oordeel over de kwaliteit van de saneringen in Brabant; komt dit oordeel overeen met dat van de Algemene Rekenkamer?
8. Hebt u corruptie, fraude, valsheid in geschrifte en/of andere milieucriminaliteit geconstateerd bij de saneringen waarvoor de Provincie verantwoordelijk is?
9. Welke preventieve maatregelen heeft u genomen om de in de Volkskrant beschreven misstanden te voorkomen?

Antwoord van Gedeputeerde Staten

d.d. 26 april 2005

1. Van het aangehaalde aantal locaties zijn er circa 30.000 toe te schrijven aan de B-5-gemeenten. Van de overige 90.000 is circa 50 % potentieel ernstig vervuild waarvan een deel met saneringsurgentie. Na jaren van overheidssaneringen is de provincie de laatste jaren sterk gericht op Saneringen in eigen beheer, een gevolg van gewijzigd wettelijk uitgangspunt. Dit houdt in dat de eigenaar/veroorzaker van de verontreiniging initiatief neemt tot de sanering en dat wij proberen partijen bij elkaar te brengen en in sommige gevallen te cofinancieren. Een bodemsanering wordt dan niet meer alleen op basis van milieuhygiënische uitgangspunten, maar veelal in samenhang met

ruimtelijke plannen opgepakt. Daadwerkelijk komt er dan nog circa 10% in het "provinciale vangnet". Dit betreft dus ongeveer 450 locaties die door de provincie, als initiatiefnemer, gesaneerd zouden moeten worden. Tot slot wordt de Wet bodembescherming binnen afzienbare tijd veranderd. Dit zal naar alle waarschijnlijkheid nog enige bijstelling naar beneden tot gevolg hebben.

Daarnaast zij opgemerkt dat de bodemsaneringsoperatie met forse bezuinigingen te maken heeft. Vrijwel het gehele bodemsaneringbudget voor de planperiode 2005-2009 ligt vast in verplichtingen die zijn aangegaan in het kader van het oude saneringsbeleid. Er zijn daardoor nauwelijks middelen beschikbaar om nieuwe bodemsaneringen op te starten. Dit betekent dat pas vanaf 2010 beleidswijzigingen uit de Beleidsbrief bodem daadwerkelijk effect kunnen sorteren. Bovendien zijn de provincies door de beperking in de vergoeding van de apparaatskosten door het Rijk, gelimiteerd in de maatschappelijk juist gewenste uitbreiding van het aantal handhavers. De provincies hebben daarop in IPO-verband eerder en ook begin maart 2005 nog in het bestuurlijk overleg aangedrongen. De meevallers vanwege de hogere gasbaten door koppeling met de olieprijs zouden volgens de provincies naar bodemsaneringen moeten gaan.

2. Aangezien nog niet alle locaties volledig zijn onderzocht en de hierboven aangegeven inventarisatie onder andere gebaseerd is op de historie, is niet exact aan te geven in welke mate er sprake is van ernstig vervuild grondwater in waterwingebieden. Binnen de waterwingebieden zitten wel circa 100 potentieel ernstige en/of urgente locaties.

3. Vooral van Saneringen in eigen beheer. Hierbij liggen zowel het initiatief als kosten bij eigenaar /veroorzaker. In het geval dat dit financieel niet haalbaar is kan er worden bijgesprongen door de provincie op grond van het draagkrachtbeginsel. Daarnaast kennen wij in Noord-Brabant de Verordening Stimulering Bodembeheer Noord-Brabant (Stibosa) op grond waarvan een bijdrage kan worden gegeven van maximaal 50% van het exploitatietekort indien de sanering maatschappelijk gewenst of financieel niet haalbaar is. Aan deze bijdrage is een maximum verbonden.

Vervolgens wordt in het natraject gezien of er geen sprake is van ongerechtvaardigde verrijking. De monitoring en controle liggen bij de provincie terwijl de landsadvocaat de daadwerkelijke verhaalsactie uitvoert.

Ook heeft de provincie regels opgesteld voor uitbesteding van diensten en aanbesteding van projecten. Meervoudig aanbesteden en aanbesteden volgens Europese regels maken onderdeel uit van de provinciale aanbestedingsregels. Hierdoor is er concurrentie tussen marktpartijen en kan de laagst mogelijke prijs gehaald worden.

De sanering op grond van de Wet bodembescherming door de provincie worden op grond van Europese regelgeving aanbesteed - in het merendeel van de gevallen is dat openbaar - en gegund aan de laagst ingeschrevene, tenzij evident duidelijk is dat om reden van kwaliteit van die regel (laagst ingeschrevene) moet worden afgeweken. Deze saneringen volgen ook steeds meer de maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen.

Nummer

57/05

4. Bij de saneringen in eigen beheer wordt er geen of slechts heel beperkt een beroep gedaan op het Wbb- of ISV-budget. Bij de Wbb-saneringen levert het in concurrentie aanbesteden al een beperking in kosten op.

Enerzijds is het in praktijk bij een bodemsanering vrijwel onmogelijk om een zodanig onderzoek uit te voeren dat men bij de sanering nooit meer voor onvoorziene verontreinigingen komt te staan anderzijds kan het voorkomen dat protocollen in de onderzoeksfase en protocollen in de uitvoeringsfase een andere dan de voorziene uitvoering noodzakelijk maken. Dit maakt dat tijdens een bodemsanering vrijwel altijd (geringe) afwijkingen van het saneringsplan worden geconstateerd en dus met kostenoverschrijdingen kan worden geconfronteerd. De feitelijke hoogte van de kosten zijn dus vooraf niet altijd in te schatten.

5. De saneringsplannen worden gemaakt door erkende milieuadviesbureaus. Binnen enkele jaren (2007) worden deze adviesbureaus in het kader van Kwalibo (Besluit bevordering uitvoeringskwaliteit bodembeheer) gecertificeerd. De saneringsplannen worden door de provincie op volledigheid en haalbaarheid beoordeeld en de provincie stelt de saneringsdoelstelling vast. Dit kan zijn multifunctioneel of functiegericht/kosteneffectief. Op grond van ambtelijke informatie vanuit de Rekenkamer is gebleken dat de provincie Noord-Brabant hierin wel voldoende voorzag.

6. Voor het toezicht op saneringen is een protocol opgezet in de vorm van een toezichtplan. Ten aanzien van de huidige toezichtpraktijk kunnen wij geen adequaat en volledig antwoord geven op de vraag. De provincies zijn door de beperking van de vergoeding van de apparaatskosten door het Rijk, gelimiteerd in de maatschappelijk juist gewenste uitbreiding van het aantal handhavers. De provincies hebben hier in bestuurlijk overleg met het ministerie van VROM de aandacht op gevestigd. In het kader van de efficiencyslag die momenteel wordt uitgevoerd zullen wij nagaan of wij op dit moment voldoende tijd en aandacht schenken aan het toezicht op bodemsaneringen.

Naast controles tijdens de saneringswerkzaamheden controleert bureau Milieumetingen van de provincie in 25% van de gevallen het resultaat van de uitgevoerde sanering.

Bij alle saneringen bestaat de wettelijke plicht om een evaluatierapport in te dienen. Op basis van dit rapport beoordeelt en toets de provincie of er conform het ingediende saneringsplan is gesaneerd. Onze bevindingen worden aan de saneerder meegedeeld. Tevens worden alle verontreinigingen waarvan de ernst bekend is (ingediend nader onderzoek) bij het kadaster bekend gemaakt. Alleen de multifunctioneel gesaneerde locaties verliezen deze aantekening dan weer, alle andere blijven in het kadaster staan. In de toekomst (bij de inwerkingtreding van de wijzigingen van de Wbb) blijven alle aantekeningen in het kadaster staan.

Ook op dit punt is uit ambtelijke informatie gebleken dat onze provincie voor wat betreft deze fase aanmerkelijk beter scoorde dan het landelijk gemiddelde.

7. Er van uit gaande dat het oordeel van de Algemene Rekenkamer gebaseerd is op saneringen uit de periode 2001-2003, is er binnen de provincie veel aan kwaliteit gewonnen. Provincie Noord-Brabant is direct betrokken geweest bij het onderzoek van de Algemene Rekenkamer. Het algemene oordeel van de Algemene Rekenkamer kunnen wij onderschrijven. Maar met name de toetsing van het saneringsplan, het bezoek tijdens de daadwerkelijke sanering en de toetsing van het evaluatierapport blijken op grond van ingewonnen informatie bij de Algemene Rekenkamer positiever uit te vallen dan het landelijk gemiddelde. Mede door acties als gevolg van de managementletters van 2001 en 2002 en de Inspectierapporten "Bodem in Zicht" van de inspectie VROM van 2000 en 2003. Blijft echter staan dat de huidige capaciteit voor toezicht en handhaving niet toereikend is om de afgesproken frequentie van toezichtmomenten bij alle saneringen voor de volle 100% uit te voeren.

8. Per 1 januari 2005 werken de provincies met een kwaliteitssysteem op basis van normblad 8001 van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB) met kwaliteitseisen voor de provincies als bevoegd gezag, bijvoorbeeld in hun taak als vergunningverlener.

De protocollen die opgesteld zijn voor de verschillende fases van bodemsanering worden steeds beter gevolgd. De ingediende rapporten worden zeer nauwgezet gecontroleerd en op "waarheid" bekeken. Dat neemt niet weg dat in iedere wet en uitvoering mazen zullen zitten, maar de provincie heeft dit slechts in enkele gevallen geconstateerd en passende maatregelen getroffen.

9. Het wetsontwerp Kwalibo (Besluit bevordering uitvoeringskwaliteit bodembeheer) biedt de instrumenten om de kwaliteit van de bodemsaneringen in brede zin te verbeteren. Het besluit heeft als doel het bevorderen van de kwaliteit van werkzaamheden in het

bodembeheer en de integriteit van de daarbij betrokken uitvoerders. Dit betekent dat de provincies zich inspannen om bij hun aanbestedingsbeleid aan de Kwalibo-eisen te voldoen. Er worden alleen adviesbureaus, aannemers en laboratoria ingeschakeld die gecertificeerd zijn of bezig zijn zich te certificeren. Kwalibo gaat in 2006 van start. De hele keten moet dan gecertificeerd zijn. Tot die tijd is er een overgangssituatie.

Nummer

57/05

Toezicht vindt plaats op basis van het toezichtplan. De toezichthouders zijn niet dezelfde personen als zij die zich bezig houden met de meldingprocedure en de procedure voor bodemsaneringbeschikkingen. De projectleiders die zich bezig houden met die procedures zijn weer anderen dan degenen die de evaluatierapporten beoordelen. Dus de taken beschikkingen op aanvragen bodemsanering – toezicht houden – evaluaties beoordelen zijn gescheiden naar persoon (functiescheiding). Daarnaast is toezicht ook sinds kort ondergebracht in een andere directie.

Meer en andere maatregelen zoals het financieel en marktconform doorrekenen van saneringsplannen is gelet op de inkringing van het budget niet of nauwelijks uitvoerbaar.

's-Hertogenbosch, 26 april 2005
Gedeputeerde Staten voornoemd,

de voorzitter
J.R.H. Majj-Weggen

secretaris
drs. W.G.H.M. Rutten

Nr. 1094304
Uitgegeven, 4 mei 2005
De secretaris van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
drs. W.G.H.M. Rutten